

EUROOPA KOMISJON

Brüssel, 22.7.2011
SEK(2011) 984 (lõplik)

KOMISJONI TALITUSTE TÖÖDOKUMENT

terviseohutuse komitee tegevuse kohta ajavahemikus november 2009 - detsember 2010

Sissejuhatus

Käesoleva dokumendi eesmärk on anda aru terviseohutuse komitee (HSC) tegevuse kohta alates novembrist 2009 kuni detsembrini 2010 ning sellega vastata nõukogu taotlusele olla komitee tegevusest regulaarselt informeeritud, nagu on sätestatud 22. veebruari 2007 aasta järeldustes HSC volituste ajutise pikendamise ja laiendamise kohta¹.

Eespool nimetatud ajavahemikus pidas terviseohutuse komitee kaks täiskogu istungit: 9. juunil ja 18-19 novembril 2010. Lisaks toimus 7-8 oktoobril 2010 erakorraline täiskogu istung, kus arutati kavandatud komisjoni algatust terviseohutuse kohta ELis.

Terviseohutuse komitee seksioonid käisid koos järgnevalt:

- Üldise valmisoleku ja reageerimise seksioon kohtus aprillis 2010.
- Keemiliste, bioloogiliste ja radioaktiivsete ohtude (CBRN) valmisoleku seksioon kohtus mais ja oktoobris 2010.
- Gripiks valmisoleku ja reageeringu seksioon kohtus mais ja oktoobris 2010.
- HSC sidevõrk kohtus märtsis ja oktoobris 2010.

Terviseohutuse komitee põhitegevus on koondatud 2008.–2010. aasta strateegiliste töökava seitsme prioriteedi ümber². Sidevõrgu tegevust, mille HSC on loonud selleks, et tagada ühtsed teabesõnumid avalikkusele rahva tervist mõjutavates kriisiolukordades, on kirjeldatud eraldi peatükis.

Pärast nõukogu järeldusi A/H1N1 pandeemia õppetundide ja terviseohutuse kohta Euroopa Liidus,³ otsustas komisjon ajutiselt pikendada, kuni leitakse terviseohutuse pikaajaline lahendus ELis, terviseohutuse komitee volitusi liikmesriikide koostöö ja koordinaatsiooni organina, mida toetab komisjon vastavalt oma pädevusele.

Pärast terviseohutuse komitee volituste pikendamist moodustati redaktsioonirühm HSC 2011.-2013. aasta tööplaani koostamiseks ning selle esimene kohtumine toimus jaanuaris 2011.

1. AVASTAMINE, TEABE HALDUS JA KOMMUNIKATSIOON

Õigeaegse avastamise, hoiatamise ja asjakohastele sidusrühmadele teabe levitamise tagamine on rahvatervise ohtudeks valmisoleku ja nende reageerimise võtmelement.

Keemiliste ohtude avastamiseks katsetati 2010. aastal kiirhoiatussüsteemi (RAS CHEM), mis seob riiklikke tervishoiuameteid ja ELi vastumürgikeskusi. Süsteemi esimese liidese eesmärk on pakkuda teatamise ja hoiatamise mehhanismi riskianalüüsi eesmärgil. Teise liidese eesmärk on toetada riskijuhtimise koordineerimist, sidudes rahvatervise asutusi ja teavitades neid asjakohastest juhtumitest, mis vajavad meetmete koordineerimist ELi tasandil. HSC

---

¹ <http://register.consilium.europa.eu/pdf/et/07/st05/st05862.et07.pdf>

² http://ec.europa.eu/health/ph_threats/Bioterrorisme/docs/keydo_bio_05_en.pdf

³ <http://register.consilium.europa.eu/pdf/et/10/st12/st12665.et10.pdf>

liikmetele saadeti ametlik taotlus HSC kontaktpunktide nimetamiseks keemiliste, radioloogiliste ja tuuma toimeainetest põhjustatud akuutsete juhtumite riskianalüüsi jaoks. Kontaktpunktide nimekiri (riiklikud vastumürgikeskused keemiliste ainete jaoks) on keskse tähtsusega selleks, et vajaduse korral teha riskianalüüs. Nende võrgustike kohaldamisala ja standardne töökord valmivad ja saavad kokku lepitud 2011 aastal.

Lisaks on koostatud pakkumiskutse „Tõenditel põhinevad ja teaduslikult kinnitatud rahvatervise vastumeetmed, et katta keemilised ja radioaktiivsed riskid”.

Avastamise meetmete üks valdkond on riiklike referentlaborite võrgustiku loomine. Praegune laborite võrgustik, mis katab inimese bioloogiliste mõjurite riskirühmi 3 ja 4,⁴ on konsolideeritud ning välja on pakutud uued vahendid, et vähendada olemasolevaid lõhesid toksiinide valdkonna meetmetes ELi tasandil.

HSC käsitles ka IT kommunikatsiooni täiendamise ja turvalisemaks muutmise ning ruumidesse juurdepääsu turvalisemaks muutmise teemat. Erinevate sidesüsteemide (EWRS, RAS BICHAT, RAS CHEM, HEDIS)⁵ turvalisuse aspektid on integreeritud erinevatesse tööriistadesse. Ruumid, kus asub tervishoiu alane kiirreageerimissüsteem (HEOF), on samuti turvalised, sest majas on valvurid ja juurdepääsu kontroll erinevatel tasanditel ning neid jälgib komisjoni julgeoleku peadirektoraat. HSC koosolekud toimuvad praegu Château de Senningeni turvaruumides, mille on kasutamiseks andnud Luksemburgi valitsus.

2. OHTUDE JA RISKIDE HINDAMINE

Liikmesriigid on terviseohutuse komitee ühe prioriteedina määratlenud ohuhinnangute väljaarendamise seoses keemilise, bioloogilise ja radioaktiivse ohuga rahvatervisele.

HSC on arutanud oma kohtumistel või regulaarsetel audiokonverentsidel järgmisi juhtumeid, millest on teatanud kas komisjoni talitused või liikmesriigid:

- Siberi katk veeni süstivatel narkomaanidel jaanuaris 2010
- botulismitoksiin kui oht ebaseaduslikuks kaubanduseks ja tahtlikuks kasutamiseks veebruaris 2010
- vulkaanipurse Islandil ja järgnenud tuhapilv kogu Euroopas aprillis 2010
- looduspõlengud Venemaal augustis 2010
- aranne laste ja noorte narkolepsia ja H1N1 pandeemia ajal toimunud gripivastase vaktsineerimise võimaliku seose kohta septembris 2010

---

⁴ 3. rühma bioloogiline mõjur võib põhjustada inimeste rasket haigestumist ja kujutada endast tõsist ohtu töötajatele; võib esineda oht, et see levib elanikkonna hulgas, ent tavaliselt on selle vastu olemas tõhusad ennetus- või ravivahendid; rühma bioloogiline mõjur põhjustab inimeste rasket haigestumist ja kujutab endast tõsist ohtu töötajatele; oht, et see levib elanikkonna hulgas, võib olla suur; selle vastu tõhusad ennetus- ja ravivahendid puuduvad. Nõukogu direktiiv, 26. november 1990, töötajate kaitse kohta bioloogiliste mõjuritega kokkupuutest tulenevate ohtude eest tööol, EÜT L 374, lk 1)

⁵ Varajase hoiatuse ja reageerimise süsteem nakkushaiguste jaoks (EWRS), varajase hoiatuse süsteem bioloogilise ja keemilise ohu ning terroriohu eest (RAS BICHAT), varajase hoiatuse süsteem kemikaalide jaoks (RAS CHEM), terviseohtude ja tervishoiu infosüsteem (HEDIS)

- Alumiiniumitehase keemiaõnnetus Ungaris oktoobris 2010

ELi agentuurid, nagu ECDC, Europol ja EMCDDA, on komisjoni taotlusel esitanud rahvatervise ohuanalüüsid.

HSC roll on jagada kogemusi, ohuhinnanguid ja teavet, mis on seotud rahvatervist ohustavate juhtumite riskiohjega. Peamine arutelu toimus selle üle, kuidas tulla toime juhtumitega, kui riiklikud tervishoiuametid ei saa protsessi juhtida, kuid mille tagajärjed nõuavad tervishoiu sekkumist ja juhtimist.

3. NÕUANDED

Veel üks oluline HSC tegevusala on teaduslike nõuannete integreerimine hädaolukordade ohje korral, mis toimub konsulteerides ekspertide rühmade ja ohu hindamise komiteedega ning uurides reageerimise võimaluste teaduslikku ja tehnilist alust.

Läbi on vaadatud CBRN ainete nimekiri, mida saab kasutada tahtlikult keskkonda viimiseks. Seda nimekirja kutsutakse Matrixi vahendiks⁶. Terviseohutuse komiteega konsulteerivad regulaarselt komisjoni talitused, et saada tagasisidet, eelkõige nimekirja uuenduste ja selle kriteeriumide kohta. See vahend on konfidentsiaalne.

Rahvatervise modelleerimisega seoses korraldati 2010. aasta septembris seminar, kus käsitleti uusimaid arenguid selles valdkonnas. Lisaks on Teadusuuringute Ühiskeskus (JRC) volitatud moodustama võrgustiku liikmesriikide ekspertidest, et tugevdada suutlikkuse koordineerimist selles valdkonnas.

4. KRIISIOHJE

Tõhustatud ja katsetatud on liikmesriikide süsteeme, mis tagavad teiste liikmesriikide, komisjoni, ELi agentuuride, rahvusvaheliste organisatsioonide ja kolmandate riikide kiire teavitamise.

HSC mängis võtmerolli A(H1N1) gripipandeemia ajal 2009. aastal. Pingsalt jälgiti olukorda, vahetati teavet ja tagati rahvatervise meetmete kooskõlastamine ELi tasandil. Selles kontekstis on HSC võtnud vastu mitmeid poliitilisi seisukohti, mis käsitlevad koolide sulgemist, vaksineerimisstrateegiat ja reisinõuandeid. Mis puutub kriisikommunikatsiooni, siis tervishoiualase kiirreageerimissüsteemi (HEOF) kontaktpunktide nimekirja täiendatakse pidevalt.

Selleks, et tugevdada üldist valmisolekut ja tervisekriiside ohjet kogu Euroopas, on terviseohutuse komitee huvitatud liikmesriikide abiga valmistanud ette koolituste vahetusprogrammi tervisekriiside ohje kohta. See koosneb vastastikkuse õppimise üritustest, kus korraldav liikmesriik valmistab ette programmi kindlal teemal ning teised liikmesriigid õpivad sellest kogemusest ja vahetavad häid tavaid.

---

⁶ <http://register.consilium.europa.eu/pdf/et/09/st15/st15505-re01.et09.pdf>

5. VALMISOLEK

Terviseohutuse komitee meetmed valmisoleku puhul püüavad tagada, et iga liikmesriik saavutaks ja/või suurendaks terviseohtudele reageerimise võimet ja et valdkondadevahelise planeerimine oleks liikmesriikide vahel kooskõlas.

HSC kinnitas ajakohastatud tehniliste juhiste dokumendi, milles käsitletakse üldise valmisoleku planeerimist rahvatervisega seotud hädaolukordade jaoks, ja need avaldati 1. detsembril 2009. Dokument on kättesaadav komisjoni veebilehel⁷. Mitmed liikmesriigid on taotlenud dokumendi tõlkimist oma riigi keelde, ning seda on teinud komisjoni tõlketeenistus. Novembris 2010 lepidi HSCs kokku, et uuring selle dokumendi rakendamise kohta liikmesriikides ja ELi tasandil käivitatakse aastal 2011, et anda ülevaade valmisoleku tasemest ELi tasandil.

Komisjoni talituste töödokument „Julgeoleku ja tervise ühendamine⁸: et määrata kindlaks head tavad ja soovitusel keemilistele, bioloogilistele, kiirgus- ja tuumaintsidentidele reageerimise osas ning keemilist, bioloogilist, kiirgus- ja tuumaohu põhjustavate ainete turvalisus” avaldati juunis 2009 kui konkreetne näide sektoritevahelist koostööst. See keskendub rahvatervise ja õiguskaitseasutuste koostööle riiklikul tasandil, liikmesriikide vahel ja ELi tasandil ning annab heade tavade kokkuvõtte mille eesmärk on parandada riiklike struktuure, tõsta teadlikkust ja suurendada Euroopa koostööd ja koordineerimist. Julgeoleku ja tervise ühendamine on lõimitud ka üldist valmisolekut ja planeerimist käsitlevasse tehnilisse dokumenti.

Lisaks palus komisjon Ühendkuningriigi tervisekaitseasutusel luua terviseohutuse komitee juhtumiuuringuid mitut valdkonda hõlmavates küsimustes, mida liikmesriigid saaksid kasutada oma riiklikel koolitustel. Koostamisel on mitmed juhtumiuuringud, mis käsitlevad seoseid rahvatervise ja loomade tervise vahel, massiüritusi, kodanikukaitse ja rahvatervise ühendamist, metsatulekahjusid ja kliimamuutusi ning pommitamisi. Need põhinevad reaalsel juhtumitel ning nende ülesanne on julgustada arutelu erinevate sektorite vahel ja sellega suurendada üldist valmisolekut.

HSC käsitles ka küsimusi, mis puudutasid kontaktide kindlakstegemist rahvatervise huvides. Komisjoni otsust 2000/57/EÜ on muudetud komisjoni otsusega 2009/547/EÜ, et anda õiguskindlus isikuandmete edastamiseks läbi Euroopa Liidu hoiatussüsteemi (EWRS) nakkushaiguste puhul kontaktide kindlakstegemiseks. Komisjon võttis vastu otsuse 2009/547/EC,⁹ mille kohaselt otsuse 2119/98/EÜ artikli 7 eesmärk oli muu hulgas täpsustada, mis eesmärkidel on isikuandmete töötlemise EWRSis lubatud ja selgitada andmekaitse nõudeid seoses andmevahetusega kontaktide jälgimise puhul.

7

http://ec.europa.eu/health/preparedness_response/docs/gpp_technical_guidance_document_1_december_2009.pdf

8 http://ec.europa.eu/health/ph_threats/com/preparedness/docs/bridging_en.pdf

9 Komisjoni otsus, 10. juuli 2009, millega muudetakse otsust 2000/57/EÜ varajase hoiatuse ja reageerimise süsteemi kohta nakkushaiguste profülaktikaks ja tõrjeks vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsusele 2119/98/EÜ (ELT L 181, 14.7.2009, lk 57).

6. SEKTORITEVAHELINE JA RAHVUSVAHELINE KOOSTÖÖ

Veel üks oluline HSC tegevuse valdkond on hõlbustada ja toetada koordineerimist ja koostööd rahvusvahelisel tasandil ning aidata rakendada rahvusvahelisi tervishoiueeskirju (IHR) ELi tasandil.

Kontaktid globaalse tervisejulgeoleku algatuse (GHSI)¹⁰ ja HSC vahel aitavad tagada kõrgetasemelise rahvusvahelise koostöö, et jagada häid tavaid ja teavet. Komisjoni on GHSI liige ja annab regulaarselt aru HSC-le GHSI töö ja saavutuste kohta, sealhulgas pilootprojekt EAR kohta, mis on CBRN ohtude ja pandeemilise gripi varajase hoiatuse ja aruandluse süsteem.

Erilist tähelepanu pööratakse ka IHRi rakendamisele ja liikmesriikide topeltaruandluse vältimisele. Terviseohutuse komitee on nakkushaiguste varajase hoiatamise ja reageerimise süsteemi (EWRS) pidanud sobivaks vahendiks IHR sõnumite edastamiseks WHO-le. EWRS on nüüd lingitud IHR teatamise süsteemi, et tagada kõigi rahvusvaheliselt oluliste nakkushaigustega seotud juhtumitest teatamine EWRSi, mis on kättesaadav WHO-le. Kuid selline link ei tööta veel CBRN ainete puhul.

7. TEGEVUSKAVADE HINDAMINE JA KATSETAMINE

Vastastikune jagamine, hindamine, koolitus, levitamine ja katsetamine võimaldavad terviseohutuse komiteel tagada liikmesriikide koostalitlusvõime CBRN juhtumitega seotud kavade ja meetmete puhul.

HSC andis oma panuse komisjoni talituste töödokumendis, mis käsitles õppetunde H1N1 pandeemia ja terviseohutuse kohta Euroopa Liidus¹¹, et teavitada nõukogu pandeemiaks valmisoleku kavade ELi juhiste läbivaatamisest, pandeemiavaktsiinide ühisest tellimisest ja uuest terviseohutuse algatusest.

Terviseohutuse komitee osales radioaktiivsusega seotud juhtumite treeningul Eclipse, mis toimus oktoobris 2010 Pariisis, koostöös globaalse terviseohutuse algatuse teavitajatega ja Prantsuse tervishoiuministeeriumiga. Kolm eesistujariiki (ES, BE ja HU) olid kutsutud osalema vaatljana.

8. HSC SIDEVÕRK

HSC sidevõrk loodi ametlikult novembris 2008 ning see kogunes esimest korda märtsis 2009, üks kuu enne H1N1 pandeemia algust. Võrku kuuluvad täna kõik 27 liikmesriiki, 3 EMP riiki ja järgmised asutused: ECDC, EFSA, EMA, ECHA, WHO EURO ja WHO peakorter.

Tööprogramm 2009-2010, mille terviseohutuse komitee heaks kiitis, viidi täielikult ellu, kuigi seda tuli kohandada H1N1 pandeemia tõttu. See tõi kaasa võrgu aktiivsuse suurenemise, sealhulgas täiendavad näost-näku kohtumised, regulaarsed audio-konverentsid, seminarid ja uuringud.

---

¹⁰ GHSI riigid on; Kanada, Prantsusmaa, Itaalia, Jaapan, Mehhiko, Ühendkuningriik, USA, Euroopa Komisjon ja WHO vaatljana. <http://www.ghsi.ca/english/index.asp>

¹¹ http://ec.europa.eu/health/preparedness_response/docs/commission_staff_lessonsh1n1_et.pdf

Töötati välja nn punane raamat, et aidata võrgu liikmetel paremini suhelda nii normaaltingimustel kui ka kriisiolukordades (selles sisaldus ka kontaktide nimekiri ja standardne töökord).

Loodud on võrgu ülesannete nimekiri, mis esitatakse HSC-le osana HSC tööplaanist aastateks 2011-2013. Töökava erinevad meetmed on suunatud H1N1 pandeemia õppetundidele ja võrgu toimimise tugevdamisele. Võrk aitab parandada sidemeid sidusrühmadega, lõimib sotsiaalmeedia kommunikatsioonistrateegiasse, aitab mõista kodanike vajadusi ja ootusi meedia jälgimise ja arvamusuuringute kaudu, tugevdades võrgu suutlikkust.

9. TERVISEOHUTUSE ALGATUS

7.-8. oktoobril 2010 toimus HSC erikohtumine, kus arutati tulevast ELi terviseohutuse algatust, mille komisjon peaks vastu võtma 2011. aastal. Algatuse eesmärk on läbi vaadata ja ajakohastada olemasolevaid EL õigusakte nakkushaiguste kohta (Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus nr 2119/98/EÜ ja selle rakendusotsused¹²) ning tagada rahvatervise seisukohalt kõigi ohtude piisav ennetamine ja tõrje ELi tasandil¹³.

Selle arutelu aluseks on komisjoni talituste koostatud mitteametlik dokument terviseohutuse kohta ELis. Dokument muudeti vastavalt HSC erakorralisel kohtumisel peetud diskussioonile. Arutelu jätkus HSC plenaaristungil novembris. Täiendavaid konsultatsioonid selles küsimuses toimuvad regulaarsetel audiokonverentsidel.

10. HSC AUDIOKONVERENTSID

Paralleelselt töö ja tegevusega sektsioonides ja täiskogul istungitel, on HSC kohtunud ka audiokonverentsidel, et valmistada ette tulevase täiskogu istungeid ning arutada kiireloomulisi küsimusi. HSC on selleks vastu võtnud audio- ja videokonverentside ametliku töökorra.

Audiokonverentsid korraldati:

- jaanuaris 2010 (arutati Euroopa Nõukogu uuringut seoses H1N1 vaksineerimisega ning siberi katku puhangut Šotimaal ja Saksamaal, mille tagajärjel sai surma mitu narkomaani)
- veebruaris 2010 (et teavitada ja arutada H1N1 pandeemia ohje hindamist ning ajakohastada teavet siberi katku juhtude kohta)
- aprillis 2010 (arutati H1N1 pandeemia hindamist ja ettevalmistusi Belgia eesistumise ajal toimunud konverentsiks „A (H1N1) pandeemia õppetunnid”)
- kiireloomuline audiokonverents kutsuti kokku aprillis 2010, et arutada olukorda pärast vulkaanipurset Islandil.

---

¹² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. septembri 1998. aasta otsus nr 2119/98/EÜ, millega moodustatakse ühenduses epidemioloogilise seire ja nakkushaiguste tõrje võrgustik EÜT L 268/1; 03.10.1998

¹³ http://ec.europa.eu/governance/impact/planned_ia/docs/2011_sanco_021_health_security_en.pdf